

Критенко О. О.
доцент кафедри публічного управління та митного адміністрування
Університет митної справи та фінансів
Сипало В. В.
студент
м. Дніпро

ПРІОРИТЕТНІ РЕФОРМИ ПІД ЧАС ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

Як видно крізь призму історії війни створюють нові можливості для майбутнього розвитку країни. Після війни Україна матиме шанс позбутися залишків радянських законів і перетворитися на сучасну європейську демократичну країну. З'явиться шанс модернізувати не лише інфраструктуру, економіку, системи освіти та охорони здоров'я, але й модернізувати свою політичну та судову системи та стати повноправним членом Європейського Союзу. Після подій Революції Гідності у 2014 році громадянське суспільство України стало активним, виявивши відданість перетворенню країни з пострадянської держави, що мала глибокі зв'язки з Росією, в сучасну демократію, засновану на верховенстві права. Наразі Україна цілеспрямовано рухається у напрямку демократії та верховенства права. Крім того, вона виступає на передовій у протистоянні імперським автократіям, які намагаються знищити життя в умовах свободи, захисту прав людини та верховенства права.

Отже, в контексті вищевказаних перспектив, вважаємо за потрібне розглянути деякі реформи, які необхідно буде здійснити.

По-перше, судова реформа, тому що на початку процесу відновлення, потрібно буде приймати численні важливі судові рішення. Однією з перших справ буде забезпечення справедливого судочинства для всіх, хто співпрацював з російськими окупантами. Замість того, щоб дозволяти неперевіреному натовпу карати колаборантів на підставі слухів, важливо спиратися на докази, факти та об'єктивність. Для цього знадобляться спеціальні трибунали. Це стане можливістю для молодих, але добре підготовлених, чесних українських суддів набути досвіду в справедливому судочинстві. Цей процес буде вкрай прозорим і

отримає увесь ретельний контроль українського суспільства та міжнародної спільноти. Після Другої світової війни кара нацистів та їхніх спільників у країнах Західної Європи була значною подією, яка привернула увагу усього суспільства. Ці спеціальні трибунали, незважаючи на необхідність швидких рішень, дотримувалися основних принципів справедливого правосуддя: пред'явлення перевірних доказів, аргументація на підставі правових засад, право обвинуваченого на справедливий захист та можливість оскарження.

До речі, в різних аспектах робота UREIA (Агентство з відновлення України та європейської інтеграції) буде потребувати участі української системи правосуддя. Забезпечення виконання судових рішень та угод, а також вирішення спорів, що виникають з цих рішень та операцій, буде важливою складовою для відновлення української судової системи [1].

Також ефективна та незалежна судова система є ключовою умовою для забезпечення верховенства права, яке визначає добре функціонуючу демократію. Будь-який відступ від цього принципу може загрожувати переходу України до неліберальної демократії. Вплив верховенства права на очікування економічних і політичних учасників щодо дотримання правових норм є важливим. Якщо ці очікування не виконаються належним чином – наприклад, якщо очікувати, що корупційна поведінка буде некараною, або що закон буде застосовуватися неоднаково для всіх – це може серйозно підірвати принципи верховенства права.

Навіть при тому, що важливість наголосу на судовій реформі в цілому відома, існує ризик її невдачі, якщо не врахувати, хто активно підтримує цю реформу та хто має інтерес у її блокуванні. Існує інтерес в блокуванні з боку олігархів, які використовують свій вплив у державному апараті для особистої вигоди. Їх вплив, як у інших країнах колишнього комуністичного блоку, має потенційно негативний характер. Навіть якщо їх чисельність невелика, їх багатство надає їм можливість фактично контролювати значну частину економіки та державного сектору. Успішна судова реформа та боротьба з корупцією передбачатимуть подолання впливу цих олігархів.

Другим нагальним питанням має стати продовження реформування державної служби. Після вторгнення Росії на неокуповані території до 24 лютого

2022 року, державна служба України зберігала високий рівень дієздатності, продовжуючи забезпечувати основні функції. Війна підкреслила важливість таких цінностей, як чесність та відданість суспільству. Перед початком повномасштабної війни було зроблено значні зусилля для цифрової трансформації багатьох аспектів державної служби. Україна вдосконалила професійну підготовку державних службовців та кандидатів на посади в державній службі. Було також зроблено вагомую роботу з підвищення якості та професіоналізму працівників державної служби. Прозорий процес відбору та кар'єрного зростання для них стає ключовим питанням. Однак, перед війною головною перешкодою був низький рівень заробітної плати, що залишається актуальним зараз й у майбутньому. Однак, безпосередньо після війни очевидно, що населенню доведеться йти на жертви, тому підвищення оплати праці державних службовців до більш конкурентоспроможного рівня, хоча і важливе, не стане головним пріоритетом. Один з методів посилення державної служби після війни – це підтримка трудового працевлаштування демобілізованих ветеранів як допоміжного персоналу або сприяння їхньому прийняттю на роботу в органи державної влади.

По-третє, реформування ЗМІ стане важливим завданням на рівні реформи судової системи. Відомо, що окремі олігархи мали можливість впливати на широку громадськість через ЗМІ, що перебували під їхнім контролем. У 2016 році всі 10 головних телеканалів України були у власності олігархів. Наприклад, Коломойський використовував канал 1+1 для захисту своїх економічних інтересів. Зміни стали помітними після введення антиолігархічного закону у 2021 році, і, як наслідок, у 2022 році Ахметов вирішив передати ліцензії своєї медіагрупи українській державі. Також було закрито всі ЗМІ, які перебували під контролем Росії, що є позитивним в контексті стратегії дестабілізації, яку Росія постійно проводила з 2014 року, маючи на меті підірвати незалежність України.

У епоху соціальних медіа та широкого спектру ЗМІ, відновлення до періоду після Другої світової війни, коли уряди контролювали кілька наявних медіа (таких як BBC у Великобританії чи мережі у США), виявилось непрактичним. Крім того, державна монополія на засоби масової інформації приховує в собі свої

ризика. Наприклад, у французькій П'ятій республіці, коли ЗМІ були під контролем уряду, певна інформація приховувалась від широкої аудиторії. Урядовий контроль над медіа негативно впливає на свободу ЗМІ, особливо у молодих демократіях [1].

Необхідно знайти різні способи, як гарантувати незалежність ЗМІ від уряду, уникаючи занадто великого впливу приватного сектору. Просто застосування конкурентної політики не буде достатнім для забезпечення вільного доступу до медіасектору. Потрібна інша політика, і політичні експерименти з реформування ЗМІ в Україні можуть сприяти необхідній трансформації медіа в більш розвинених демократіях. Це особливо важливо, оскільки інформація є суспільним благом, і гарантії журналістської незалежності є важливими для запобігання блокуванню або фальсифікації інформації.

Започаткування вищеописаних реформ дозволить Україні стати повноправним членом Європейського Співтовариства.

Список використаних джерел

1. Відбудова України: принципи та політика / за ред. Городніченко Ю., Сологуб І., Б. В. ді Маєро. URL: https://cepr.org/system/files/2022-12/reconstruction%20book_Ukrainian_0.pdf